

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 39

Lýsingarprísir fyri mm: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 30. september 1950

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

24 Árg.

Til fólkatingsveljararnar

Dastið av trimum árum er farið síðani seinasta fólkatingsval. Hesi ár hava verið avgerandi fyri land og fólk okkara.

Tað hevur verið athugaligt — men eisini ábyrgdarmikið — at hava verið við í umskipanararbeiðinum, ið er farið fram.

Eitt nýtt grundarlag er lagt fyri tjóð okkara — hin nýggja stýrisskipanin.

Sjálvt stavlagið í og byggingin av hesi stýrisskipan kenna veljararnir. Mær tørvar tí ikki at hava tað á máli.

Stjórnarskipanin er sjálvandi hitt størsta føroyska málið, sum hevur verið á danatingi í míni tíð, vit kunnu vist siga nakra tíð.

Við samtykt av hesum máli sýndu danir mikið frælsyndi.

Tað verður at standa teimum til almiklan heiður.

Í talum og viðmerkingum teirra undir viðgerðini varð undirstríkt, at hjá dønum vildu føroyingar vinna samtykt av tí sjálvstýri, ið teir vilja taka fíggjarligu, umstingarlugu og siðmenningarligu ábyrgd fyri.

Frælsari og vinarlígar stöðu kunnu danir ikki taka.

Í nýggju stýrisskipanini er so stutt lagt eitt frælst og hollt grundarlag fyri bestu samvinnu og vinarlágu dana og føroyinga fmillum.

Hesa samvinnu og hetta vinarlág millum tvær javnbjóðis stillaðar tjóðir havi eg ikki bara kent sum skyldu mína, men haft hug at styrkja og fremja sum álitismaður hjá føroyingum á danatingi. Eg veit væl, at bara ein partur av fólkinum hevur valt meg. Men valdur kenni eg meg sum umboðsmann fyri alt fólk. Tað er fólkið sum eigur sessin uttan mun til serstöður og sermeiningar. Og soleiðis vilja vit javnaðarmenn framvegis kenna stöðu okkara.

Tað er treysti og trúgv mín at stjórnarskipanin verður Føroyum at gagni.

Umframt stjórnarskipanina hava verið onnur týðandi mál at tikist við niðri. Sum fólkatingsvalevni kenni eg skyldu at siga eitt sindur um nökur av hesum málum.

Her er fyrst og fremst at nevna ta sosialu forðingina: ellis- og avlamsrentulógina, lógirnar um fólk í heimarókt, einkjubörn o. m.

Hesar lógir eru stórt framstíð.

Við teimum er vunnið nakað av tí, sum okkara flokkur íggjónum langar tíðir hevur havt uppskot um á tingi. Ein serlig gleði kenst yvir framtakið her.

Garðurin er brotin, og tað eru vónir fyri at vinna víðari á teirri sosialu forðingaleiðini.

Einki skal liggja okkum javnaðarmannum nærri enn at arbeiða fyri tí.

Ravmagnsmálið hevur átt allan athuga javnaðarflokksins.

Sum fólkatingsmaður havi eg sjálvandi gjørt tað, ið eg havi verið mentur fyri at framstíð mál. Og tað gleddi meg almikið nú ein dagin at fáa fjarrit frá oddamanninum í SEV, harra sóknarstýrisformannisýslumanni Gunnar Dahl-Olsen, um at »Sevsakin« nú er í lagi.

Men her er enn ikki allur fjórður rógvin.

Tøk eru eftiri at taka.

Tað vil vera okkum javnaðarvalevnum ein heiður og ærusak at leggja alla orku á at draga SEVmálið sum alt ravmagnsmálið í Føroyum heilt á mál, fáa tað liúgtgjørt.

Tá ið tað er náað, verður stórir dagar í Føroyum.

Marshallpeningurin var til viðgerðar og býttur, meðan eg sat á ríkisdegi.

Tað er stuttligt at kunna siga, at okkara partur var ikki slakur. Eftir fólkatálinum skuldu vit átt $\frac{3}{4}$ 0/0, men vit fingu 1 0/0.

Fyribils eru samtyktar 10 milliónir. Men haraftur verður seinri at koma ein kanska ikki reiðiliga so stórir, men munandi peningur.

Umframt henda pening av marshallhjálpinum eydnaðist at fáa menn til — stundir vóru ikki at reisa málið gjøgnum landsstýrið — at veita okkum føroyingum bróðurpartin av teim 75 milliónunum, sum danir hövdu lagt sær í ein grunn av marshallparti sínum til handverkara- og ídnaðarlán.

Hin tágaldandi handverkara- og ídnaðarlógin fór úr gildi við marshallhjálpinum, og tá ið vit sum sagt hövdu fingið okkara góða part av hesi hjálp frábyttan og hesin partur var longu settur til ávís endamál — ravmagnanina og havnabyggingina — vildu føroyingar komið at staðið uttan hesi sera bíligu og lagaligu handverkara- og ídnaðarlán, um ikki tær 75 milliónurnar eisini komu at kunna verða læntar til føroyingar.

Hesa sera góðu vælvild eiga danir tókki fyri.

Sjúkrahúsmálið er eitt av teimum heilt stóru málunum.

Her er eitt munandi stig vunnið: Sjúkrahúsið í Suðuroy er í bygging. Eitt heilt nútímans stásiligt sjúkrahús kemur her ístaðin fyri hitt so út av lagi skirvisliga gamla.

Eg kann siga av teimum mongu samráðingum um sjúkrahúsmálið, at landssjúkrahúsið hevur størsta athuga eisini niðri.

Bara viljin var herheima til at tikið okkara part. Tessverri hevur ein meirluti á tingi felt javnaðarmannuppshotið um pening til hetta endamál.

Men hesum viðvíkjandi verður óivað komandi lógtingsval at broyt a.

Alt, ið vit javnaðarmenn kunnu gera niðri á danatingi til frama fyri landssjúkrahúsmálið, vilja vit gera.

Hetta er eitt mál, sum má verða loyst — og loyst so skjótt sum møguligt.

Av øðrum málum, ið greidd eru til gagns og framburðs fyri okkara land og fólk, eiga at verða nevnd lánið til Skipafelagið Føroyar, studningurin til havnabyggingina, skúla- og lærarahúsbbygging o. m.

Valutaskipanin eigur ikki at verða ónevnd, tí hon er okkum so fræls og holl, at tað er vist ikki nógv skeið í tí, at vit hava heimins lagalagstu og bestu valutaskipan.

(Framh. á 3. síðu)

Csram
er best

Ljósperur — allar stöddir
á goymslu:
6, 12, 24, 32, 36.65, 110 220, volt

Ljósror og armaturar.

Csram
er best.

S. H. Jacobsen
radiohandil

Heildsolugoymsla

Bryggjubakki 10
Vágsbotnur 9

TH. 382 & 682

GRØNLAND og DAM einaferð enn

Hvi skulu mótstöðumenn okkara vera sjúkir heldur enn gladdir yvir, at einki skip er farið til Grønlands uttan fyrst at hava fingið grønlandsloyvi, og at tað hvørja ferð, grønlandsloyvi verður givið, so týðiliga sum hugsast kann í tí skriftliga loyvinum, skiparin fer, verður sagt honum, hvar ið hann kann fiska, og hvar ið hann ikki má fiska.

Eingin skipari, ið er sannleikanum trúgvur, vil avnoka hetta.

Fyri at eingin skal vera í iva um, at Dam so týðiliga, sum ein kann ynskja, í samrøðu síni við blaðið segði, at so leingi, sum samráðingarnar um søluskipanina ikki vóru loknar, stóð hin gamla lógin við kraft, taka vit uppáftur nökur orð úr greinini í blaðnum, sum sipað verður til.

Har stendur — tikið úr Dams talu á ríkisdegi — :

„..... man har indsat i loven, at de særlige bestemmelser, der er i kraft med hensyn til Færingernes og Danskernes fiskerirettigheder i Grønland, skal forblive i kraft, indtil man har lejlighed til at drofte sagen med de respektive færøske myndigheder og fiskeriorganisationer.“

Hetta vóru okkara og Dams orð viðvíkjandi nær ið lógin, (Framhald á 2. síðu)

Erlendur Paturssonur, ið dugir at lesa, veit, at Dam hevur einki annað sagt. Dagbladsstjórin veit tað við. Men kortini verða teir við í blóðum sínum at trútta og træta øðrvísi. Trútta og træta, at Dam skal enná hava fingið føroyingar at fiska innanfyri nú við tað sama, áðrenn nevndi søluspurningur var loystur og Grønlands lógin endaliga sett í gildi fyri Føroyar.